

УДК 338.486:795.5:004.78

DOI <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2020.69-3.34>**І. О. Чуєва**кандидат наук з фізичного виховання та спорту,
доцент кафедри туризму і готельно-ресторанної справи
Запорізького національного університету**А. В. Сидорук**кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри туризму і готельно-ресторанної справи
Запорізького національного університету**С. Г. Жестков**старший викладач кафедри фізичного виховання
Запорізького національного університету

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ВИКОРИСТАННЯ ТЕСТОВИХ МЕТОДІВ КОНТРОЛЮ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННА СПРАВА» НА БАЗІ ПЛАТФОРМИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ MOODLE

Статтю присвячено перевагам і недолікам використання тестових методів контролю знань, які стимулюють академічну активність студентів спеціальності «Готельно-ресторанна справа» Запорізького національного університету на базі платформи дистанційного навчання Moodle, що направлена на забезпечення якості освіти. Дається детальна характеристика типам тестових завдань системи Moodle. У статті представлені результати опитування студентів першого та другого курсів спеціальності 241 «Готельно-ресторанна справа» Запорізького національного університету щодо виявлення негативних і позитивних сторін в організації тестування як форми контролю знань на платформі дистанційного навчання Moodle. У результаті дослідження виявлено, що більшість опитаних вважають досить складними завдання відкритої форми: дописуючи відповідь на місці прочерку, той, що іспитується може запропонувати синоніми пропущеного запланованого розробником слова або змінити порядок проходження елементів у відсутній формулі, що значно ускладнює оцінку результатів тестованих, 43% опитаних студентів вважають недоліком наявність «прихованої» підказки на питання, бо вибрати відповідь набагато легше, ніж писати його повністю самостійно. З боку авторів тестів, тобто викладачів, виділено такі недоліки: велику затрату часу на складання необхідного «банку» авторських тестів, їх варіантів, трудомісткість такого процесу. Завдання на відповідність займають у досліджуваних авторських тестах близько 15%. Такий невеликий відсоток пояснюється складністю їхньої оцінки. Достатнім недоліком також є частково правильні відповіді в тестуванні, тож викладачеві доводиться розробляти додаткові угоди про оцінки для таких завдань. Тестові завдання на встановлення правильної послідовності, на нашу думку, громіздкі й нерідко припускають неоднозначну послідовність відповідей, що теж є істотним мінусом в організації тестування студентів. Позитивними моментами в організації тестування на платформі Moodle респонденти вважають: активізацію своєї роботи, стимулювання пізнавальної активності, можливість пройти тестування в комфортних домашніх умовах, підвищення мотивації та об'єктивності оцінювання рівня знань викладачем, а для викладача поліпшення контролю роботи студентів.

Ключові слова: дистанційне навчання, тестування, Moodle, тестові завдання, контроль знань.

Постановка проблеми. Одним з найважливіших компонентів навчального процесу є систематичний, добре організований контроль якісного рівня знань студентів. Форми перевірки знань можуть бути самими різними, наприклад: усне опитування, контрольні роботи, реферати, курсові роботи, семінари. Означені методи оцінювання успішності студентів мають певні недоліки: під час перевірки знань великого числа студентів спостерігається завантаженість викладача роботою, пов'я-

заною з великим обсягом інформації, яку потрібно підготувати, обробити, можлива неупередженість і списування. Це спотворює вірогідність оцінки знань студентів і заважає викладачу об'єктивно оцінювати якість своєї педагогічної роботи [1, с. 200].

Дистанційну форму навчання набагато раніше й об'ємніше стали вивчати в зарубіжній науці, тому що вона практикується в західних університетах із кінця 1980-х рр. (Bekele, Dziuban, Fryer, Guri-Rozenblit, Moskal і інші). В Україні датою офіційного розвитку

дистанційної освіти можна вважати 20 грудня 2000 р., коли було затверджено доручення Прем'єр-міністра України «Про сприяння створенню системи дистанційної освіти в Україні». Натепер розпочався другий етап розвитку повномасштабного розгортання та впровадження дистанційної освіти як форми навчання, рівноцінної з очною, заочною та екстернатом.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Серед вітчизняних авторів із цієї проблематики робили дослідження А.А. Андрєєв, М.Ю. Бухаркін, А.М. Бондарькова, І.М. Ібрагімов, А.Д. Іванніков, Е.С. Полат, І.В. Роберт, В.І. Солдаткін, А.Н. Тихонов та інші.

Розглядаючи дистанційне навчання з точки зору основних соціальних функцій, вітчизняні й зарубіжні автори одностайні у визнанні важкості й інтегральної ролі взаємодії в освітньому процесі (Герасименко, 2009 р.; Митькіна, 2010 р.; Оганєсянц, 2008 р.; Anderson, 2003 р.; Daniel, Marquis, 1979 р.; Moore, 2009 р.; Wagner, 1994 р.).

Головною метою цієї роботи є обґрунтування переваг і недоліків використання тестових методів контролю знань студентів готельно-ресторанної справи на базі платформи Moodle.

Виклад основного матеріалу. На сучасному етапі під час оцінювання знань студентів означені проблеми більшою мірою відзначаються використанням такої форми навчання та контролю, як тестування. Цей метод дозволяє вимірювати й інтерпретувати результати навчання з великою часткою об'єктивності, тому що є оперативною, раціональною та зручною формою атестації студентів. Метою тестування є виявлення рівня знань студентів, оцінка ступеню засвоєння ними навчального курсу, а також стимулювання активності їхньої пізнавальної діяльності. До безумовних переваг тестових технологій відносяться об'єктивність і незалежність контролю, висока роздільна здатність і точність оцінки, оперативність контролю великої кількості студентів і найповніше охоплення тестовими завданнями вивченого курсу. Крім цього, під час тестового контролю забезпечуються єдині вимоги до оцінки знань студентів. Тести сприяють розвитку розумової діяльності, добре впливають на розвиток інтуїції та логічного мислення та дозволяють провести ширший і глибший контроль за засвоєнням матеріалу [2, с. 120].

В Запорізькому національному університеті (далі – ЗНУ) у 2012 р. була впроваджена система Moodle (Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment, вимовляється «Мудл»). «Moodle» – це модульне об'єктноорієнтоване динамічне навчальне середовище, яке називають також системою управління навчанням (LMS), системою управління курсами (CMS), віртуальним навчальним середовищем (VLE) або просто плат-

формою для навчання, яка надає викладачам, учням та адміністраторам дуже розвинутий набір інструментів для комп'ютеризованого навчання, в тому числі дистанційного. Moodle можна використовувати в навчанні школярів, студентів, під час підвищення кваліфікації, бізнес-навчання, як в комп'ютерних класах навчального закладу, так і для самостійної роботи вдома.

Цей модуль надає викладачу можливість розробляти тести, які можуть містити питання різних типів, у тому числі множинний вибір, на відповідність, коротка відповідь і числовий. Викладач може дозволити декілька спроб тесту, питання можуть перемішуватися або відбиратися випадковим чином із банку питань. Також може бути встановлено обмеження часу. Кожна спроба оцінюється автоматично, за виключенням питань типу есе, із записом у журналі оцінок.

Викладач може обрати, чи надавати студентам підказки або показувати відгуки й правильні відповіді на питання. Тести можуть бути використані в іспитах по курсу, як мінітести в окремих завданнях або в кінці теми, в іспитах, які можуть використовувати питання минулих іспитів, для отримання зворотного зв'язку з метою оцінки ефективності навчання, для самоконтролю [3, с. 48].

За формою тестові завдання можуть бути дуже різні. Типи тестових питань, представлені в системі Moodle ЗНУ, можна побачити на рис. 1:

1. Вбудовані відповіді (відсутні слова). Питання цього типу дуже гнучкі, але можуть бути створені тільки шляхом введення тексту, що містить спеціальні коди, які формують вбудований множинний вибір, короткі відповіді й числові запитання (текст з пропущеними словами).

2. Визначити відсутні слова. Відсутні в тексті слова заповнюються за допомогою меню, що випадають.

3. Встановити відповідність. Відповідь на кожне підзапитання має бути обрана із заданого списку можливих відповідностей.

4. Відповідність коротких випадкових відповідей. Схоже на питання «На відповідність», але створюється з питань типу «Коротка відповідь», які обираються випадковим чином із вказаної категорії.

5. Есе. Дозволяє відповіді з декількох речень або абзаців. Результати оцінюються викладачем вручну.

6. Коротка відповідь. Дозволяє відповідь одним або кількома словами (фразою або реченням), які оцінюються шляхом порівняння з відповідними зразками, які можуть містити символи підставляння (*).

7. Множинний вибір. Дозволяє обирати одну або декілька відповідей з наданого списку.

8. Перетягування в тексті. Відсутні в тексті слова заповнюються за допомогою перетягування.

9. Перетягування маркерів. Маркери перетягуються та розміщуються на картинці.

10. Перетягування на картинку. Мітки із зображенням або текстом перетягують у зони відповіді на тлі зображення.

11. Правильно/Неправильно. Проста форма питання з множинним вибором, тільки з двома варіантами вибору: «Правильно» й «Неправильно».

12. Розрахунковий. Розрахункові питання схожі з числовими, але тут числа можуть вибиратися випадковим чином з деякого заданого набору в момент запуску тесту.

13. Розрахунковий з множинним вибором. Розрахункові питання з множинним вибором схожі з питаннями типу «Множинний вибір», в яких варіанти відповідей можуть містити розрахункові формули з числовими значеннями, що випадковим чином обираються з певного набору в момент запуску тесту.

14. Розрахунковий простий. Розрахункові питання з множинним вибором схожі з питаннями типу «Множинний вибір», в яких варіанти відповідей можуть містити розрахункові формули з числовими значеннями, що випадковим чином обираються з певного набору в момент запуску тесту тощо.

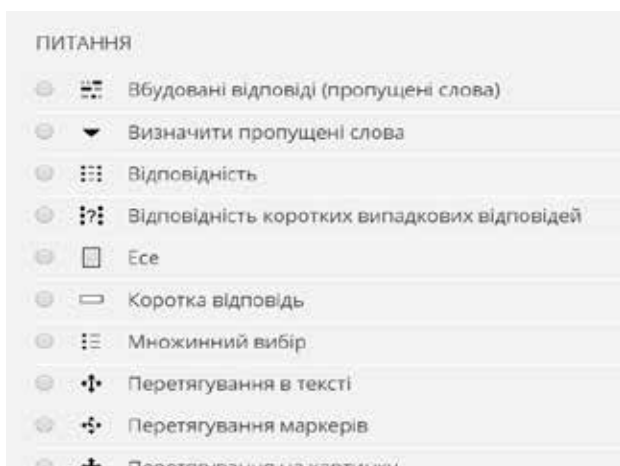

Рис. 1. Тестові завдання Moodle ЗНУ

Кожна з означених форм дозволяє перевірити певні види знань і відповідні їм уміння та навички студентів [4, с. 231]. Як правило, понад 60% питань в наших тестових завданнях побудовані за принципом «обери відповідь із запропонованих варіантів», тобто «множинний вибір». Це забезпечує відносно простий діалог з тестованим і, як наслідок, швидкість проходження тесту.

Отже, за результатами опитування студентів першого й другого курсів спеціальності 241 «Готельно-ресторанна справа» ЗНУ, виявлено наступні недоліки в організації тестів.

43% опитаних студентів вважають недоліком наявність «прихованої» підказки на питання – обирати відповідь набагато легше, ніж писати його повністю самостійно (рис. 2).

Рис. 2. Недоліки організації тестування в системі Moodle на думку студентів

Завдання відкритої форми складніше для тестованого. Так вважають 67% респондентів, оскільки легше вибрати правильну відповідь із запропонованих, ґрунтуючись іноді не стільки на знаннях, скільки на інтуїції, ніж самому його сформулювати або знайти в процесі розв'язання поставлених проблем. 73% опитаних студентів вважають, що, дописуючи відповідь на місці прочерку, той, що іспитується, може запропонувати синоніми відсутнього запланованого розробником слова або змінити порядок проходження елементів у відсутній формулі, що значно ускладнює оцінку результатів тестованих (рис.2).

Отже, з вищезазначених причин у процесі перевірки нерідко доводиться розробляти додаткові угоди про оцінку для частково правильних відповідей, тому в тесті вони займають тільки 20%. Завдання на відповідність мають специфічний вигляд, де під інструкцією розташовуються елементи двох множин, відповідність між якими пропонується встановити тому, який іспитується. Зліва зазвичай наводяться елементи заданої множини, що містять постановку проблеми, праворуч елементи, що підлягають вибору.

Тестові завдання, розроблені в такій формі, ми вважаємо малоефективними, тому що вони не дозволяють охопити великий обсяг змісту матеріалу. Завдання на відповідність займають в наших авторських тестах близько 15%. Такий невеликий відсоток можна пояснити так само й складністю їхньої оцінки. Завдання на встановлення правильної послідовності громіздкі й нерідко припускають неоднозначну послідовність відповідей, тому в наших тестах вони займають лише 5%.

Ще одним з доволі істотних недоліків вважаємо велику затрату часу на складання необхідного «банку» авторських тестів, їх варіантів і трудомісткість такого процесу для викладача.

Позитивними моментами в тестуванні на платформі Moodle респонденти вважають: активізацію своєї роботи, стимулювання пізнавальної актив-

ності, сприяння підвищенню мотивації та об'єктивності оцінювання рівня знань викладачем, поліпшення контролю роботи студентів.

Висновки. Аналіз використання тестування системи дистанційного навчання Moodle як форми контролю знань студентів у практиці викладання показав її доцільність, ефективність і потрібність. Поєднання традиційних методів навчання та новітніх інформаційних технологій забезпечує якісніше опанування здобувачами вищої освіти необхідними знаннями й навичками.

Список використаної літератури:

1. Сорокіна О.І., Колобова М.О. Тестова методика контролю знань у студентів у вузі при вивченні дисципліни «основи землеустрою». *Теорія і практика освіти в сучасному світі* : матеріали
2. Моніторинг рівня навчальних досягнень з використанням Інтернет-технологій : монографія / за ред. В.Ю. Бикова, Ю.О. Жука. Київ : Педагогічна думка, 2008. 128 с.
3. Тестові технології оцінювання ключових і предметних компетентностей учнів основної і старшої школи : монографія / за ред. О.І. Ляшенко, Ю.О. Жука. Київ : Педагогічна думка, 2014. 200 с.
4. Alderson J.C. Language Test Construction and Evaluation / J. C. Alderson, C. Clapham, D. Wall. Cambridge : Cambridge University Press, 2002. 324 p.

Chuiyeva I., Sydoruk A., Zhestkov S. Advantages and disadvantages of using of test methods of studies knowledge of students of the specialty "hotel and restaurant business" on the basis of remote education platform Moodle

The article is devoted to the advantages and disadvantages of using test methods of knowledge control that stimulate academic activity of students of specialty "Hotel and restaurant business" of Zaporizhzhya National University on the basis of the platform of distance learning Moodle, aimed at ensuring the quality of education. It gives a detailed description of the types of Moodle test tasks. The article presents the results of a survey of students of the first and second courses of specialty 241 "Hotel and Restaurant Business" of Zaporizhzhya National University, on the identification of negative and positive sides in the testing organization as a form of knowledge control on the Moodle distance learning platform. As a result of the research it is found that the majority of the respondents consider the tasks of an open form rather complicated, adding the answer at the place of the dash, the subject can offer synonyms of the missed planned word by the developer or change the order of passage of the elements in the missed formula, which significantly complicates the assessment of the results of the tested students, 43% the disadvantage is that there is a "hidden" clue to the question, because it is much easier to choose the answer than to write it completely yourself. From the authors of the tests, that is, the teachers, the following disadvantages are highlighted: the high cost of time to compile the necessary "bank" of the author's tests, their variants, and the complexity of the process, the task for compliance is occupied by the investigated author's tests about 15%, such a small percentage is explained in the same way. the complexity of their assessment, a disadvantage is also the partially correct answers in testing, so the teacher has to develop additional assessment agreements for such tasks. Test tasks for establishing the correct sequence, in our opinion, are cumbersome and often assume ambiguous sequence of answers, which is also a significant disadvantage in the organization of student testing. Respondents consider as positive points in the organization of testing on the Moodle platform: intensification of their work, stimulation of cognitive activity, opportunity to pass testing in a comfortable home environment, increase of motivation and objectivity of the level of knowledge assessment by the teacher, and for the teacher improvement of control of students' work.

Key words: distance learning, testing, Moodle, test tasks, knowledge control.